

Geïnterneerden met een verstandelijke handicap

Vergeeten gevangenen?

Wetenschap Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) voert een specifiek beleid voor geïnterneerden met een verstandelijke handicap. De doelgroep en de hulpverlening werden in kaart gebracht. **Tekst Nico Krols**

De CBM's (Commissies ter bescherming van de maatschappij) hadden eind 2007 in totaal 1.662 geïnterneerden onder hun hoede. Geïnterneerden zijn personen die, na een strafbaar feit, ontoerekeningsvatbaar verklaard zijn. Ze blijven opgesloten omdat ze een gevaar vormen voor de maatschappij. Een vijfde van hen (283) heeft een verstandelijke handicap met een IQ lager dan 70. De meeste geïnterneerden met

Settings voor geïnterneerden met een handicap spelen een voortrekkersrol. Het aanbod moet worden uitgebreid.

een verstandelijke handicap zijn mannen (93%). De gemiddelde leeftijd is 43 jaar; de jongste is 21, de oudste 74. Bovendien heeft bijna 70% van hen een of meer psychiatrische stoornissen

naast hun verstandelijke handicap. Heel wat geïnterneerden hebben een hulpverleningsgeschiedenis. Het VAPH streeft ernaar deze doelgroep een zo menswaardig en kwaliteitsvol mogelijk leven te laten leiden. De ambulante projecten ('Ontgrendeld' van Centrum OBRA en 'A.B.A.G.G.' van 't Zwart Goor) realiseren dit met een activiteiten aanbod voor personen met een handicap in de gevangenis en stellen de re-integratie van de geïnterneerde voorop. De residentiële units ('Amanis' van 't Zwart Goor, 'Limes' van Sint-Ferdinand en 'Itinera' van Sint-Idesbald) zien hun aanbod deels als een tussenstap, deels als een blijvende thuis voor de geïnterneerden.

DOELGROEP GROTER DAN VERWACHT

De VAPH-projecten dragen in grote mate bij tot het strategisch plan van de Vlaamse regering om de hulp- en dienstverlening aan gevangenen uit te breiden en te verbeteren. De onderzoekers stelden vast dat het werkelijke aantal geïnterneerden met een verstandelijke handicap hoger ligt dan aangenomen.

Soms wordt de handicap niet opgemerkt of wordt er een foute diagnose gesteld. Bovendien bestaat een onevenwicht tussen het aantal geïnterneerden met een verstandelijke handicap en het aantal van hen dat begeleiding krijgt van een

dienst die door het VAPH erkend is. Het lijkt aangegeven dat het aanbod van zowel ambulante als residentiële diensten door het VAPH uitgebreid wordt. Zowel in de ambulante als de residentiële projecten wordt in Vlaanderen uitgesproken agogisch gewerkt met de doelgroep: persoonlijke ontwikkeling en groei staan centraal. Dit terwijl het behandelingsaanbod dat in de internationale literatuur wordt aangetroffen sterk (cognitief) gedragstherapeutisch georiënteerd is. Hier kan Vlaanderen een voortrekkersrol spelen. De onderzoekers volgen ook de vaststelling dat er meer geïnvesteerd moet worden in vorming en bijscholing van begeleiders. Ook botsen de projecten soms op de beperkingen van de VAPH-regelgeving.

SAMENWERKING WELZIJN EN JUSTITIE

De onderzoekers zijn van mening dat de VAPH-organisaties sterker zouden moeten inzetten op preventie. Sneller gespecialiseerde opvang bieden kan voorkomen dat mensen met ernstige gedrags- of psychische problemen pas begeleid worden nadat ze een delict gepleegd hebben.

Geïnterneerden stromen moeilijk door naar geschikte woon-, werk- of begeleidingsvormen. Voorzieningen in de gehandicaptenzorg zijn niet altijd bereid of in staat om mensen uit deze doelgroep op te vangen. Er is nood aan een specifiek aanbod voor de doelgroep, maar tevens moeten voorzieningen gestimuleerd worden om hierbij een inspanning te leveren. De projecten ondervinden vooral een tekort aan beleidssamenwerking tussen gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg en justitie. De onderzoekers stellen onder meer voor om de effecten van beleidsvernieuwingen op te volgen en welzijnszorg en justitie beter op elkaar af te stemmen, zowel in het beleid als op de werkvloer zelf."

Geïnterneerden met verstandelijke handicap	
Wegens inbreuk tegen	Aantal
Openbare zeden	70
Eigendommen	64
Personen	51
Openbare zeden + Personen	41
Personen + Eigendommen	37

- ▶ *Bea Maes, Johan Goethals & Sarah Verlinden, Personen met een verstandelijke handicap onderhevig aan een interneringsmaatregel, Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Leuven, 2009*
- ▶ www.steunpuntwvg.be
- ▶ *Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum*